

Vienos lietuvių bendrijos Norvegijoje „siela“ Laimutė Skiudule

Jurga GAILIŪTĖ.

Laimutę sunku pagauti pokalbiui: vieną dieną ji - Norvegijoje savo „pagrindiniame darbe“, kitą skuba mokytojauti į lietuviškąją mokyklėlę ir tuomet visų laukia renginiai lietuviškoje bendruomenėje, o „tarp“ šitų veikų Laimutė spėja parlėkti į Lietuvą aptvarkyti savo išpuoselėtų namų Ukmergėje, ant Šventosios upės kranto... Tad man labai pasisekė, kad pavyko „pagauti“ Laimutę Lietuvoje.

Tie, kam teko džiaugsmas susipažinti su pedagoge, o dabar jau ir verslininke Laimute Skiudule, pritaras man, jog ji - vaikščiojantis gaivališkos energijos, polėkių ir idėjų fejerverkas, neabejotinas Norvegijos Rogalando* Lietuvių Bendrijos turtas. Pakalbinti Laimutę nėra paprasta. Bet ne todėl, kad ji būtų mažakalbė. Anaiptol: jei būtų kokios nesustojamo kalbėjimo varžybos, nė nebejoju, kad Laimutė būtų tarp pretendentų į *Grand Prix*. Apie lietuviybę Norvegijoje ir apie tai, iš kur šitiek energijos kurti tautines šventes Norvegijoje labai atvirai kalbamės su Laimute Skiudule prie pietų stalo, lietuviškojo pavasarinio peizažo fone ragaudamos tradicinį norvegišką avienos patiekalą *pinnekjøtt*, lietuvių juokais dar vadinamą *panešiotu*.

Tai kaip gi Jūs atsidūrėte Norvegijoje?

2001-aisiais išsimetėm į mašiną palapinę ir išvažiavome su vyru Norvegijon vasarai. Abu tada buvome pedagogais ir tą vasarą Norvegijoje užsidirbome savo

mokytojo metinį atlyginimą. Taip ir važinėjom vasaroti Norvegijon. Kai prisiminu dabar, tai buvo vienas gražiausių laikų... Jokių puodų, jokios buities, miegi palapinėj ant jūros kranto, girdi, kaip bangos ošia, naktį išlendi iš palapinės, o virš tavęs – dangus žvaigždėm nusėtas... Tada augo mūsų vaikai, reikėjo juos išleisti į mokslus, supratom, kad mudviejų lietuviškos pedagogų algos tam neužteks. Va, taip ir atsidūrėme Norvegijoje 2005-aisiais.

Rogalandas, Norvegija. J. Gailiūtės nuotrauka

O kodėl Stavangeris?

Saulius, mano vyras, vertėjavo ten ir jis labai patiko jį samdžiusiam norvegui. Jie susidraugavo ir tas norvegas pakvietė atvažiuoti, pasisiūlė mums pagelbėti susirasti darbus.

Ir kaip toji lietuviškoji veikla atkeliavo į Jūsų gyvenimą?

Labai juokingai. Galima sakyti, iš meilės savo vyrui Sauliui (*juokiasi*). Vieną dieną Saulius garsiai pasvajavo, kad labai norėtų pagroti gitara su Gyčiu Paškevičiumi. Pamaniau: o kodėl gi ne? Ir patyliukais pradėjau ieškoti galimybių atsikviesti Paškevičių į Stavangerį Sauliaus gimtadienio proga. Kilo mintis, kad reikia suorganizuoti Gyčio koncertą lietuviams. Na ir užsisuko viskas. Tik įvyko nesusipratimas dėl bilietų į koncertą pardavimo. Iki šiol nesuprantu kodėl, bet jie buvo pardavinėjami ne ten, kur buvo skelbta. Tad iki koncerto dienos buvo

parduoti lygiai du bilietai. Galit įsivaizduoti mano siaubą, kai tai sužinojau... Išnuomota didžiulė salė, garso aparatūra, apmokėta Gyčio kelionė ir dar teks sumokėti honorarą...

O koku būdu paskelbėte lietuviams žinią apie šį koncertą?

Išklijavom plakatus, skelbimus parduotuvėse, kuriose dažniausiai lankosi lietuviai. Štai tokia mūsų pirmoji reklaminė patirtis (*juokiasi*).

Ir kiek tų lietuvių susirinko į Gyčio koncertą?

Na, likus pusvalandžiui iki koncerto, pažiūriu į salę – sėdi gal kokie dvidešimt žiūrovų. O salėje telpa keturi šimtai. Vajeeee, galvoju, ką reikės Gyčiui sakyti? Honorarą tai kaip nors sumokėsiu, bet kaip reikės jam pasakyti, kad tik dvidešimt klausytojų susirinko?! Kaip jam groti?! Nueinu pas Gytį į užkulisius, šneku bet ką, kad tik kalbėčiau, ir tuomet ateina mano sūnus Laimis ir bando man kažką pasakyti. Dar piktai nutildau jį, kad nepertraukinėtų. Gerą sūnų turiu. Jis ramiai man ir sako: „Mama, pažiūrėk į salę“. Visa nutirpusi einu žiūrėt pro plyšiuką, O salė pilnut pilnutėlė! Galit įsivaizduot mano džiaugsmą? Jo pagauta išėjau ir prieš Gyčio koncertą rėžiau kalbą: na kodėl mes tokia tauta? kodėl mes lietuviai tokie atšiaurūs vienas kitam, kodėl mes bijom vieni kitų, kodėl bijom būti lietuviais, kodėl išgirdę lietuvišką šnektą užsienyje bėgam į priešingą pusę? Tokia va gavosi Paškevičiaus koncerto įžanga (*šypsosi*).

Ar Jūsų vyras Saulius tada pagrojo gitara su Gyčiu?

Pagrojo, pagrojo ir liko labai laimingas. Po šio koncerto susipažinau su Viktorija Rudyte (lėlių teatro režisierė), kuri vėliau man sakė, kad toji mano kalba tą vakarą ją taip palietė, jog ji nusprendė drauge su Sauliumi Trepekūnu pradėti burti lietuvius Rogalande. Taip palengva 2007-aisiais atsirado Rogalando Lietuvių Bendrija, kuriai jau penkerius metus vadovauja Saulius Trepekūnas. Fantastiškas žmogus ir vadovas. Saulius yra dirigentas ir vadovauja dviem norvegų Rogalando orkestrams – suaugusiųjų ir vaikų bei vienam vyrų ansamblui. Beje, į orkestro ir ansamblio repertuarą Saulius yra įtraukęs ir lietuviškų kūrinių. Nėra nieko gražiau, kai norvegai keliais balsais traukia lietuviškai „Negiedokit gaideliai!“.

Ir Jūs taip palengva įsiliejote į bendruomenės veiklą?

Nepriklausau bendruomenės valdybai, esu laisva. Nes noriu daryti tai, ką noriu.

Nemoku su tais įsipareigojimais. Man norisi daugiau laisvės kuriant renginius bendruomenėje ir esu labai dėkinga Sauliui Trepekūnui, kad jis suteikia man tai, pasitiki manim ir palaiko mano kartais visai nutrūktgalviškas idėjas. Vieną dieną mūsų bendruomenės *facebooke* perskaičiau vienos mergaitės pasiūlymą, kad reikia sukurti lietuvišką mokyklėlę. Aš apie tai jau galvojau, nes mūsų Matas – anūkas, kuris gyvena Anglijoje, nustojo kalbėti lietuviškai. Tad savo galvoje jau audžiau šią mintį. Kai perskaičiau, kad reikėtų žmogaus, kuris imtųsi įgyvendinti šią idėją, pagalvojau: Tai – aš. Reikia mokyklėlės, tikrai labai jos reikia mūsų vaikams! 2007-ųjų vasarą, birželio 1-ąją, sugalvojom atšvęsti Vaikų gynimo dieną. Nežinojom, kiek vaikų ateis ir ar kas ateis. Susirinko apie 60 vaikų. Išėjo labai graži, jauki šventė. Jau rugsėjį susirinkome visi į mokyklėlę. Šiandien mokyklėlę lanko apie 30 vaikų.

Ir kaip Jums pavyksta sudominti mažuosius lietuvius? Juk šeštadienį eiti į mokyklą mokytis lietuvių kalbos, kuri Norvegijoje nėra reikalinga, – tikras iššūkis. O ir atvykti iki mokyklėlės daugeliui nėra paprasta – Norvegijoje atstumai matuojami ne kilometrais, o valandų, skirtų važiavimui, kiekiu... Neretai nuvažiuoti ir parvažiuoti veikia visa šeštadienio diena išeina.

Visaip būna. Su mažiukais paprasčiau. Bet sudominti vyresnius vaikus daug sudėtingiau. Vyriausieji mūsų mokyklėlėje – dešimtmečiai (*juokiasi*). Bet, žinoma, per kalėdinius renginius susirenka ištis didžiulis būrys mažųjų lietuvių. Šiemet mūsų kalėdinėje šventėje dalyvavo apie šimtas vaikų. Mūsų mokytojos visą savo širdį atiduoda, mokydamos mažuosius, o ir pačios tame procese mokomės ir tobulėjame. Ir supratome, kad mokytis neverta, kad ir kaip keistai skambėtų: geriau žaisti su vaikais, nes taip daug daugiau išmokstama. Neretai metam į šoną visas nuobodžiai surašytas mokymo programas ir tiesiog žaidžiam su vaikais. Turiu pasakyti, kad taip pasiekiamė daug geresnių rezultatų.

O kaip išsilaiko Jūsų mokyklėlė?

Kažkaip... Labiausiai mūsų mokytojų entuziazmu. Dar turime nuostabius tėvelius, kurie labai palaiko mokyklėlės idėją ir stengiasi patys nuoširdžiai dalyvauti mokyklėlės veikloje. Įdomiausia tai, kad mišrioje šeimoje norvegiškoji pusė skatina savo vaikus mokytis lietuvių kalbos. Mūsų Sigitos Hodne vyras norvegas puikiai kalba lietuviškai ir vaikus savo skatina mokytis. Egzistuoja ir minimalus mokestis, kurį moka lankantys pamokėles.

Lietuviška mokyklėlė. Bendrijos archyvo nuotr.

Kaip Jums atrodo, ar galima sudominti emigravusius tautiečius lietuybės idėja?

Visų pirma ta lietuvybė turi būti tau pačiam įdomi. Jei pačiam bus įdomu, pačiam patiks tai, ką darai, greitai visi tai pastebės ir taip pat prisijungs. Na, o kas ta lietuvybė? Tai mes patys, tai, ką mes darom ir kuriam.

Bet iš kur šitiek jėgų ir noro kurti šventes bendruomenėje?

Nežinau... Taip išeina. Visaip būna.. Reikia ir man pailsėti. Būna tarpsnių, kuomet užsidarau viena ir skaitau, žiūriu filmus. Mūsų bendrijos pirmininkas Saulius labai išmintingas. Su juo labai paprasta viską kurti. Jis pasitiki, leidžia ir palaiko visas mano renginių bei švenčių iniciatyvas. Jei mane kas verstu, sakytu: eik, daryk, reikia - neičiau. Bet kai pats sugalvoji, pats nori, pats degi, tai ir jėgų tam įgyvendinti atsiranda. Svarbiausia, kiek įvairiausių žmonių per tuos per renginius pamatai! Susipažinau su aktoriais M. Jampolskiu, K. Smoryginu, G. Šapranausku. Stasys Povilaitis pas mus gyveno. Kai pagalvoji, kada daugiau, jei ne kuriant šventes, tokios galimybės atsivertų? Kartu pakeliauji su jais, parodai Norvegiją, pabendrauji ir šitiek daug pasisemi...

O kiek maždaug lietuvių yra Rogalando žemėj?

Gal apie 3000...

Ir kiek jų aktyviai dalyvauja bendruomenės veikloje ir moka narystės mokestį?

Gal apie 150...

Oho, iš 3000 aktyviai dalyvaujančiųjų tik 150?

Taip... Mėginame pritraukti žmones per renginius, kurie yra patys įvairiausi, visiems skoniams ir pomėgiams - pradėdant lietuviškų popžvaigždžių koncertais, baigiant jaukiomis nedidelėmis šventėmis, statant spektaklius su vaikais mokyklėlėje.

Papasakokite apie šiuometę Kovo 11-osios šventę. Regis, net Lietuvos ambasadorė Norvegijoje Izolda Bričkovskienė ir PLB pirmininkė Dalia Henke lankėsi jūsų šventėje?

Išėjo nuostabi šventė. Šiomet ėmiau ir parašiau URM projektą ir mums davė pinigų! Šventėme dvi sukaktis: Kovo 11-osios 27-ąsias metines ir mūsų Rogalando Lietuvių Bendrijos 5-ąjį gimtadienį. Buvo Kaziuko mugė, grojo orkestrai, iš Švedijos, Stokholmo, atvyko tautinių šokių ansamblis „Baltija“, renginį vedė iš Lietuvos atkeliavę vedėjai aktoriai Jurga Gailiūtė ir Dainius Vengelis (renginių teatras „Arti“). Vakare dar laukė pramoginė programa - Tarptautinis bendrijos gimtadienis. Bendriją su gimtadieniu sveikino įvairiausių tautų atstovai. Jais persirengę buvo patys renginio dalyviai. Turbūt vienas didžiausių iššūkių buvo tai, kad šventėme be alkoholio. Pasirodo, galima linksmintis ir taip, ir visai gerai, netgi labai smagiai.

Akimirkos iš Kovo 11 šventės.

Su šokių ansambliu „Baltija“. Bendrijos archyvo nuotraukos

O kokie ateities planai?

Mano? Manau, gal kada grįšiu į Lietuvą... Gal kada... Manęs juk laukia anūkas Lukas, sūnus su marčia. Atlekiu į Lietuvą bent trumpam, miegantį ant rankų Lukutį palaikau. Ryt žadėjo visai dienai man jį palikti. Ramus tas mano anūkas, vis miega ir miega, kol jį „dabojau“, vakar spėjau visus langus nusivalyti. O štai Norvegijoje mūsų mokyklėlės laukia didžiulis renginys ir iššūkis 2018-aisiais. Drauge su lėlių teatro režisierė Viktorija Rudyte statysime miuziklą „Eglė žalčių karalienė“.

Čia mudviejų pokalbis nutrūksta, mat pas Laimutę atėjo draugė, su kuria ji lėks lankyti kitų draugių, ir dar, iš kalbos supratau, laukia milijonas planų ir darbų, o viešnage Lietuvoje dienų beliko vos dvi.

***Rogalandas** ([norv. Rogaland](#)) – apskritis [Norvegijos](#) pietvakariuose. Apskritis administracinis centras yra [Stavangeris](#). Rogalandas – viena iš 19 Norvegijos Karalystei priklausančių apskričių, į kurią įeina tokie didieji miestai kaip Stavangeris, Sandnesas, Eigersundas ir Haugesundas. Oficialus Rogalando Lietuvių Bendrijos puslapis: <https://lietuviairogalande.no/>

Interviu spausdintas žurnalo „Pasaulio lietuvis“ 2017 m. gegužės numeryje.

Mielai pasidalysime žurnale skelbiamais tekstais ir nuotraukomis, tik prašome nurodyti informacijos šaltinį ir autorius.

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

